

גליון זה נחנך ע"י פ.ב.ש.ה.
לע"נ בעל החזון יחזקאל
להצלחה בכ"ע וכל מילי
דמיטב וכתובה וחתימה
טובה

כי תבוא תשפ"ב גליון ק"ח שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון הי"ד
ב"ר נחמן מייכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי ויתם סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני ט"ו.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוה"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בבוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא,
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הנ"י שלום איין זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטוית מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען

וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק ר' יעקב אריה ב"ר שלמה מרדומין זצ"ל יא"צ יח" אלו

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשי ידך. אמרו בתענית (דף ח:): מאי "ולברך את כל מעשי ידך", שאפ"י פרוטה שבכיס מתברכת בו ביום הגשמים, וקשה מה שייכות יש בין ברכת מטר ארצך לברכה שבפרוטה שבכיס, שהלא הכתוב מיירי בברכה לענין מטר, ומדוע דורשים חז"ל את ייתור הפסוק לענין ברכה שלכא' אין לה שייכות לענין שהכתוב עוסק בו.

ומה שפירשו המפרשים הכוונה שאם יהיה המטר בזמן אזי תהיה התבואה בזול, ובכך תבוא הברכה על הפרוטה שבכיס, קשה דלפי"ז אין כאן אלא ברכה אחת שהמטר יגיע בזמן, ושאר הברכות באים ממילא, ומדוע צריכה התורה לכתוב זאת באופן שנראה דיש כאן ב' ברכות.

ויש לתרץ ע"פ מה שאמרו (ב"ב צא:): בנוגע איסור היציאה מא"י לחו"ל בשעת הרעב, דאמר ר' יוחנן לא שנו אלא מעות בזול ופירות ביוקר, אבל מעות ביוקר אפילו עמדו ארבעה סאין בסלע יוצאין מהארץ לחו"ל. והיינו דכשמעות ביוקר שקשה להשיג מעות, מותר לצאת לחו"ל אף אם הפירות בזול. ונמצא דאף אם הקב"ה היה נותן את המטר בעתו והתבואה תהיה בזול, עדיין אין זה ברכה גמורה, כי אפשר שהמעות יהיו ביוקר ולא יהיה לאנשים מעות, וכמו שאמר ר' יוחנן בגמרא שם שזוכר שמחירי התבואה היו ממש בזול והיו הרבה אנשים בטבריה שמתו מרעב היות ולא היה בידם אפילו סך מעות אל.

ובזה מובן היטב מדוע הוסיפה תורה אחר ברכת המטר, עוד ברכה לפרוטה שבכיס שתהיה מצויה, שבכך יהיה להם ברכה גמורה, הן תבואה בזול והן מעות בזול, ולא יחסר להם כלום. (זרע שמשון אות ח').

לע"נ הר"ר אברהם נחמיה ב"ר אהרן אריה זצ"ל י"א צ"כ אלול

ולא נתתי ממנו למת. ב' במסורה, הכא, ואיך "אל תבכו למת". יראה לפי שאם מתוודה שעשה והפריש המעשרות כהוגן, אז בא הברכה שאומר הכתוב "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך", [ועל ידי זה יתקיים בו "אל תבכו למת", כי ברוך ומבורך יהיה ביתו].

והיו חיך תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיך. ב' במסורה, הכא "חיך תלואים", ואיך "ועמי תלואים למושבות". ונראה דאמרו בשבת (דף קנג.) שרבי אליעזר אמר לתלמידיו שוב יום אחד לפי מותך, אמרו לו וכי יודע באיזה יום ימות. והשיב כל שכן שכל ימיו בתשובה. וזה כוונת המסורה, כי לסיבת ש"חיך תלואים", ואיך יודע באיזה יום ימות, לזאת "עמי תלואים למושבות".

לע"נ הר"ר דוב בן הרה"ק ר' ישראל מטשארקוב זצ"ל י"א צ"כ אלול

תוכחה. איתא בספר מגיד מישרים, שבתוכחות נמצאת אהבה יותר מבברכות. והפירוש הוא, דיש חילוק בין בן לעבד, דאם העבד חוטא לאדוניו, אז מרחיקו מפניו, אבל הבן שחטא, האב מייסרו פעם אחר פעם עד שמוכרח לשוב למצוות אביו, כן בתוכחות כדכתיב "ואם עד אלה וגו' עד והתודר".

וכמו שהוא בכלל ישראל כנ"ל, וכנאמר "אם לא ביד חזקה וגו' אמלך עליכם", כן הוא בפרט, דאיתא בספר חסד לאברהם (אזולאי) שמי שבכוהו לברר ההלכה הוא בבחינת "בן", ואורייתא וקוב"ה חד, ולכן התורה מכריחה אותו לשוב, ואינה מניחה אותו להשתרש בחטא, וזה שאמרו חז"ל דהמאור שבה מחזירו למוטב, כי כמו שמעביר המסכים המבדילים בעד אור התורה ומיישר ומברר ההלכה, כן יסרו ממנו המסכים המבדילים בינו לבין המקום. (נאות הדשא ח"א עמוד רכד)

שבת וי"ט. שבת לא בעי קידוש ב"ד, כמו י"ט. והטעם הוא, כי ענין קידוש ב"ד הוא כמו קידושי אשה שנאסרת לכל אדם, כי קידוש המועדים בב"ד הוא שלא יתאחזו החיצונים בכנסת ישראל, וכדי לבער את החיצונים צריך ב"ד דוקא, שכל המלחמה בס"טא תלי במידת הדין, [וזה בית דין] וכי' ועיין פירש"י (פרשת שופטים) "אם עשית משפט צדק אתה מובטח שאם תצא למלחמה אתה נוצח", והכל שורש אחד, כי מידת הדין [של משפט צדק] מכלה אויבי ה'.

אולם בזאת יתירה מעלת השבת, שהחיצונים בורחים ממילא מבהירות קדושת השבת, כמ"ש בזה"ק במאמר כגוונא "וכל שולטני רוגזא ומארי דדינא כולהו ערקין", שאילו היו מתקרבים, היו כלים ממילא, כמו גוי ששבת, ואין צריך ב"ד לכלות החיצונים.

לע"נ הרה"ק ר' אברהם ישכר דוב ב"ר שלמה מרדוסק זצ"ל י"א צ"כ אלול

ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו ואת עמלינו ואת לחצינו. איתא במדרש (הובא באהל יעקב): וישמע ה' את קולינו זה האנקה והאנחה. ויש לומר על פי מה שפירש יד"ג הח"ב המופלג מו"ה יצחק ווייס ל"י מפרעשבורג בעמח"ס אבני בית היוצר, הפסוק "ונצעק אל ה' אלקי אבותינו", דהמב"ט (שער התפילה פ"ו) כתב על מה שאמרו (ברכות כד-) שהתפלה צריך להיות בלחש, [דהמשמיע קולו בתפילתו הרי זה מקטני אמנה], היינו בתפלות הסדורות בכל יום שלא

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, ילקוט סופר - פאקש, לוב העברי, הר הזיתים, ר' יוסף ענגיל - ויען, בן לאשרי און חזון יחזקאל - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!
געדענקט "מכה בלייבט מכה"!

תולדות רבי יוסף ענגיל זצ"ל:

רבינו כותב בספר החלומות שלו כך: בליל הושיענא רבה חלמתי שבא אצלי הגאון, ושאל כמה זו המחצית של תשעים ושמונה, אמרתי לו מ"ט, אך הוא התווכח עמדי ועמד על דעתו שאינה מ"ט רק חמשים, וכאשר לא הסכמתי לדבריו, אמר: אם כך הדבר, אין מה לעשות. ויצא, ויתן ה' ההחלום הזה יהיה לטובה, עכ"ל.

ובשולי הדף בו רשם את החלום, הוסיף רבינו בימים המאוחרים כך: חבל שלא הבינותי, אותו הגאון שבא אצלי בחלומי נפטר בינתיים, וידע מראש שנגזר עליו הדין המור, והיה מחפש המתקה על הקללה מצ"ח קללות "מכה אשר לא כתובה בתורה - זו מיתת צדיקים". ולא עלתה בידו.

בעת צרה, אבל התפילות שמתפללים בעת צרה וצער, אי אפשר בלחש". ועיין בשערי תשובה (או"ח סי' ק"א ס"ק ו'). ויש להביא ראיה ממ"ש במגן גיבורים (סימן ק"א בשם תמים דעים ס' קפ"ד), דאף דאסור ליחד להתפלל בלשון ארמי, מ"מ המתפלל בדמעה וצעקה מתוך צער, תפלתו נשמעת, ע"ש.

וזה שאמר הכתוב "ונצעק אל ה' אלקי אבותינו", דתפלותינו היה בקול רם ובצעקה, ואף שאסור להתפלל בקול רם, עם כל זה "וישמע ה' את קולינו", לפי שתפלתינו היתה בעת צרה, כדכתיב "וירא את ענינו ואת לחצינו". וזה כונת הפסוק (תהלים ע"ז) "קולי אל אלקים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין אלי", דלפי שהיה ביום צרתי, על כן האזין השי"ת גם בקול צעקה, עכ"ד. וזה שמרמז המדרש "וישמע ה' את קולינו", שאף היה בקול רם, מ"מ כיון שזה היה ע"י אנקה ואנחה, לכן האזין ה', כי בעת צרה הקב"ה שומע כל תפלת עמו ישראל ברחמים.

לכות ב.י.ב.ע.י. לכו"ח"ט והצלחה בכ"ע

בדרך אחד יצאו אלקי ובשבעה דרכים ינוסו לפניך. וצע"ג הלא יותר ברכה אם לא יצאו כלל, ועוד מה נפ"מ אס ינוסו בדרך אחד או בשבעה דרכים. ונראה לי דהתורה

היא נצחית, ואין לך שונא כהיצר הרע, כדאמרו בב"ב (דף טז.) הוא השטן הוא היצה"ר, והוא בא בכל שנה ומקסרג בראש השנה שהוא יום הדין, ו"דרך" נקרא עבודה, כמה שנאמר "הורני ה' דרכיך" (תהלים פ"ו), וראש השנה יש רק עבודה אחת, יום תרועה, ויום א' מן התורה, עד שבא סכות שבעה ימים, וגם שבעה דרכים בעבודה: סוכה, לולב, אתרוג, ערבה, הדס, שמחה, והושיענא רבא שהוא יסוד ערבה. והבטיח הקב"ה בראש השנה "בדרך אחד יצאו", אמנם עד סכות שבו "שבעה דרכים" זו' ימים, אז "ינוסו לפניך". (תורת יחיאל)

בנוסח יהי רצון אחר תהלים. ביהי רצון אחר תהלים, אומרים: "בזכות י"ג מידות שאין חוזרות ריקם". וקשה דרש"י (ר"ה יז:) על הגמרא שם שאמרה דברית כרותה ל"ג מידות שאינם חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת ברית, כתב וז"ל: לשלש עשרה מידות הללו שאם יזכירום ישראל בתפילת תעניתם אינם חוזרות ריקם, עכ"ל. וקשה דמנא ליה לרש"י לחדש כן שזה דוקא בתפילת תענית. ועוד קשה, דאם כדברי רש"י, איך אנו אומרים הנוסח הזה "שאין חוזרות ריקם" גם באמירת תהלים בלא תענית.

וכאשר קבלנו פני הגאון [מהר"ל דיסקין] דבריסק נ"י ברגל, היתה תשובתו כי רש"י למד דבר זה מאחר דאיתא דאין הקב"ה משהה גזירה יותר מן ג' ימים, וגזירה זו דעונש העגל היה בז' תשרי (ע' ש"ע או"ח סימן תקפ"פ), ואין הקב"ה משהה גזירה יותר מג' ימים, א"כ מה שאיתא בקרא (שמות לד:י) "אנכי כורת ברית" היה ביוה"כ, א"כ היה משה בתענית, ועל זה איתא בגמרא ד"ג מידות אינם חוזרות ריקם, ומכאן למד רש"י שרק בתפילת תענית הוה ברית כרותה שאין חוזרות ריקם. וכי תימא איך אנו אומרים הנוסח הזה גם שלא בתענית, אמר הגאון נ"י דבכלל ישראל נמצא תמיד עדה שמתענים ומצטרפים להם², עכ"ד. ופלפתי עמו ולא התיישב דעתי בזה.

והנראה לי לפום ריהטא, כי אין הספרים בידינו עתה מפני טילטול הדירות והייתי נע ונד עדי ירחם במהרה, דרש"י דייק כן מפני דהיה קשה לו מנא לן ללמוד על הכלל ד"ג מידות אינם חוזרות ריקם, הרי הקרא "הנה אנכי כורת ברית", נאמר למשה, ודילמא רק למשה נאמר כן, ומנא לן שלכולם גם כן כרת ברית. ועוד, דמפורש בקרא שם "אשר אני עושה עמך", ואולי רק "עמך" מובטח כן, ולא לכולם. אלא על כרחך צריך לומר ד"עמך", הכוונה 'בדומה לך', ומשה היה אז בתענית מ' יום, א"כ דן מינה ומינה

¹ ז"ל: התפלות הסדורות בכל יום שלא בעת צרה, הוא שאין ראוי לאומרם בקול, כיון שהוא יכול לכון בלחש, אבל התפלות שמתפללים בעת הצרה והצער, אי אפשר שיתפלל אותם האדם בנחת מצד צער, ולכן הוא צועק בקול רם, להורות שהוא מכיר ומרגיש הצער שהוא בו, ואין מי שיצילהו כי אם הוא ית'.
² ב פ"י, כאן זמה שכתב רש"י "בתענית", אין הכוונה שהאומר י"ג מידות הוא צריך לישב בתענית, אלא אם איכא תענית בצבור באחד מקצוות תבל, זה נקרא יום תענית, וגם אז האומר י"ג מידות מובטח שאין חוזרות ריקם. וע' ש"ת דברי יציב (או"ח סי' רמ"ט).

תפילתו של הכהן גדול

למרות רצונו העז של בעל הבן לאשרי זצ"ל להסתיר עצמו, התגלה והתפרסם כמי שתפילותיו נשמעות במרום, וראייתו היא למרחוק, היה לו די בפחות מקב חרובין, הקיטון הצר בה התגורר, בקושי היה ראוי לדיוור, צריף ישן וחלוד, פרוץ מכל עבריו, מקום צר ומחניק. את הכספים הרבים מליוני לירות שקיבל מהבאים אליו שנושעו מברכותיו, העביר למוסדות תורה עבור הקמת ישיבות וכוללים וביסוסם, כשלעצמו אינו נוטל מאומה.

כשהיו באים לבקש ממנו ברכה עבור בנים זרע חייא וקיימא, וזה היה לקראת סוף השנה, היה אומר בפשטות: "נגמר לי המלאי, ואני מקבל מלאי חדש בראש השנה, תבואו ותיכנסו אלי לאחר ראש השנה". פעם כשביקר במעונו אחד ממקורביו לאחר ראש השנה, פנה אליו רבינו ואמר לו בשמחה רבה: "קיבלתי השנה מן השמים לראש השנה חמשה בנים זכרים, ושרה בנות נקבות, וכבר חילקתי את כולם ליהודים הצריכים ישועה". ידוע ומפורסם שראש השנה היה אצלו אחד מן הזמנים החשובים ביותר, בהם היה יכול לפעול ישועות בקרב הארץ יותר מכל השנה כולה.

מסופר שפעם באו אליו שיברך איזה ילדה שהייתה חולה מאוד, ואמר לבני משפחתה: "תחכו עד ראש השנה ואפעל בעדה ישועה". ולמורבה הפלא, בעיצומו של יום ראש השנה לפתע החלימה הילדה וקמה על רגליה ונעלמה המחלה במקום כלא הייתה, וכיוונו את השעה, וזה היה בדיקו כשרבינו התפלל תפילת מוסף והזכירה לרפואה בתפילתו.

פעם בא אליו מקורבו בעת שהחל בתפילת ערבית, ובהגיעו לתפילת שמונה עשרה ראה כי המקורב ממתין עבורו, רבינו רמז לו שלא ימתין, כי הדבר ייקח זמן, אותו אדם לא החמיץ את ההזדמנות לראות את תפילתו של הכהן הגדול, תפילת שמונה עשרה לקחה למעלה משעתיים עד שסיים את תפילתו, כשבמשך התפילה היה מנותק מסביבתו, וראו שאינו כאן, כעין עליית נשמה, פניו הק' היו להבים, ועיניו פתוחות נשואות לשמים, ומסתכלות כלפי מעלה כשדמעות רבות זולגות מעיניו, כשידו מדפדת מהפתקאות הרבות עם השמות שהביאו לו לברכה ולרפואה שהיו מונחות על הסיודר פתק אחר פתק, כשאינו מוריד את עיניו להסתכל בפתק כלל, ומעתיר ומפציר בתפילה במרומים עליהם, ופועל עבורם ישועה בשמי שמים. (ברכה משולשת לבעל הבן לאשרי עמוד כ"ב).

דדוקא בתענית דומיא ד'עמך' דמשה, ולכן עיקרם של 'ג' מידות הוא בתענית וביהול'פ' דומיא דמשה, אך פעולתם עומדת לעד, ובהזכרתם בכל זמן מעורר השורש, כאשר נאמרו ביהול'פ' שהוא כלליות השנה.

וכל רגל יש בו שורש לכל השנה, כגון חג הסוכות "זמן שמחתינו", בו נשרש שמחת מצוה לכל השנה, וכן בפסח נשרש סור מרע הכללית לכל השנה, וכן בשבועות שורש התורה לכל השנה, וכן ביהול'פ' שורש התשובה וכפרה לכל השנה, ו'ג' מידות הם בשורש הרחמים אשר מזכירים לעורר שרשם אשר נאמרו ביהול'פ', והזכרה בכל השנה הוה כעין מצא מין את מינו וניעור כאשר נאמרו בשרשם במידת הרחמים בעת תעניתם, לקיים העולם בחסד עליון בל ימוט. וכבר כתב בספר הפרדס כי בכל יום עשירי מיוה"כ ואילך, בא הארה מן יוה"כ, א"כ כש"כ שבו נתעורר 'ג' מכילין דרחמין ומסוגלים להאיר עולם במידת הרחמים, וחסדו ואמתו אקל יעזבני נצח סלה. (ש"ת ר' עקיבא יוסף או"ח סי' קפ"ד).

(גליוני הש"ס שבת שם) וז"ל: מה שאמרו (שבת שם) "דל עשרין דלא ענשת עלייה", ע' מהר"ו (סי' קצ"א) דזהו בכל עבירות לבד ממחולקת, דעל מחלוקת אפי' יונקי שדים נענשין. ועיין בשו"ת לחמי תודה (מהר"י באסאן סי' ה') שחידש, דגר שנתגייר, אין מענישין אותו מן השמים עד כ' שנה אחר הגירות, מטעמא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. וכן חכם חתן ונשיא עבדין להו רווחא מן שמיא שלא להענישם עד כ' שנה מיום שנתמנו החכם, והנשיא, ונשא החתן. ועיין בריב"א (בראשית לח:י) [שכתב, דגם פחות מבן עשרים נענש אם הוא בר דעת¹], וכ"כ בבנין אריאל (פ' וישב עה"כ וישב ראובן אל הבור).

וע"ע בשו"ת חות יאיר (סי' קס"ו) [שכתב וז"ל: כל דבר דמפורש בתורה פלות וחמורות, וכן כל גזירות ותקנות חז"ל שג"כ נכללים במצות לית, ודאי ב"ד של מעלה ושלמטה שווין, ועונשין מבן 'ג. אמנם בדבר שלא מפורש ביה כלל אזהרה ומצוה, רק די שולמדו מסברא דרע ומר הוא, כגון מחלוקת של

קרח, (דאפילו לרמב"ם דחשיב "לא יהיה קרח" לל"ת, מ"מ בעת המחלוקת לא היה אכתי הציווי, רק אח"כ), בזה שפיר אמרו חז"ל שאין מענישין ביד שמים בפחות מבן כ', ורק קשה מחלוקת שנאבדו אפילו יונקי שדים]. וע' שו"ת חכם צבי (סי' מ"ט) שכתב וז"ל: הא דאין ב"ד של מעלה מענישין אפי' עונש כרת לפחות מבן כ', היינו לענין עונש עוה"ז, אבל בעוה"ב יש עליו עונש כרת. או דאף שיתחייב כרת פחות מבן 'ג, הקב"ה ממתין עד

¹ ז"ל לחמי תודה: איתא בירושלמי פ"ג דבכורים דחכם חתן ונשיא - גדולה שלהם מכפרת, חכם דכתיב "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", וכתיב בתריה "וכי יגור אתכם גר", מה הגר מוחלין לו כל עוונותיו, אף חכם שנתמנה מוחלין לו כל עוונותיו. חתן דכתיב "ויקח עשו ושמעאל ויקח את מחלת", וכי "מחלת" שמה, והלא "בשמת" שמה, אלא שנמחלו לו כל עוונותיו. נשיא דכתיב "בן שנה שאול במלכו", וכי בן שנה היה, אלא שנמחלו לו כל עוונותיו כתינוק בן שנה. הרי דכולהו בחדא מחתא תני להו, דכי היכי דגר קטן שנולד דמי, הנהו נמי קטן שנולדו דמו, וכיון דגר קטן שנולד דמי לגבי שמיא, מסתברא דמן שמיא עבדי ליה רווחא עשרים שנה כקטן שנולד, וה"ה להנך תלתא דעבדי להו רווחא כ' שנה.

² וז"ל: וא"ת למה נענשו ער ואונן, והלא לא היו אלא בני ח' שנה, והרי אמרינן דב"ד של מעלה אין מענישין עד כ' שנה. ותירץ ר' יהודה החסיד דאין הדבר תלוי אלא בדעת ובמחשבה, כי יש פחות מ"ג שנה ערום בדעת ובמחשבה לרעה או לטובה, ועל זה נאמר כי כל לבבות דורש ה'.

³ וכ"כ בנודע ביהודה (תנינא י"ד סימן קס"ד), וז"ל: רק בעוה"ז אין הקב"ה עונשו בחייו קודם כ' שנה, אבל אחר מיתה כל מעשה אדם כל ימי חייו משהגיע לכלל דעת אפי' לעונות הפעולות שכבר יודע שהיא עבירה צריך לסבול כפי מעשיו. וכ"כ בשו"ת תורה לשמה (סימן שפ"ה) דמוכר לומר כן, דאם אין מענישין בשמים על מה שעשה קודם כ' שנה, א"כ הנפטר קודם כ' שנה, למה אומרים עליו קדיש ועושין לו מילי דמעלי לכפרה. וז"ל: ודאי דבשמים אחר פטירתו של אדם מענישין אותו על עונות שעשה מעת שנכנס בחיוב דהיינו משנת 'ג אם לא עשה תשובה עליהם קודם מותו ולכן בעי כפרה, ומה שאמרו שאין מענישין בשמים עד בן עשרים היינו בעודו חי בעוה"ז, וזה ברור. וגדולה מזו אמרו אפילו על חטאת נעורים שעשה בקטנותו קודם שנת 'ג צריך לעשות תיקון בודיו ותשובה בחייו כדי לצאת ידי שמים, והיינו בעבור דין וחשבון של אחר פטירתו מעוה"ז. ומה שיאמר יצחק אבינו ע"ה להקב"ה "לד עשירי דלא ענשת עלייה" (שבת פט:), היינו עונש בהאי עלמא ולא על עלמא דאתי קאמר, ויצחק אבינו ע"ה השתדל לטעון בעדם האצילים מעונש דהאי עלמא, וקָטַח כי אחר שיעולם מעונש דהאי עלמא וישארו קיימים, אז ודאי אח"כ יעשו תשובה מעלייא ויתחררו על הכל, וממילא יהיו ניצולים מעונש דעלמא דאתי.

לכות מאיר ב'דבור' ו'דיו' ל'הצלה בכ' ע' וכו' ח"ט

ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו' עד היום הזה. אמרו בעבודה זרה (דף ה:): אמר רבה, שמע מינה דלא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין. ומפרש רש"י שם דמשה רבינו לא הבין טענת הקב"ה עד ארבעים שנה אח"כ.

והנה תנן באבות (פ"ה מ"א): "בן ארבעים לבינה". וכתב רש"י שם וז"ל: כדאמרינן על הפסוק "ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה", דמכאן לתלמיד שאינו עומד על דעת רבו עד שהוא בן ארבעים, ע"ל. והקשה הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס שם), וז"ל: צ"ע דברי רש"י, ד"בן ארבעים לבינה" הכוונה על בן ארבעים שנה משנולד, ואילו הגמ' בע"ז הכוונה על ארבעים שנה משעה שלמד. ועיין תוס' סוטה (דף כב: ד"ה ועד) [שכתבו על הא דאמרו שם דת"ח יכול להורות רק מבן ארבעים שנה, שסופרים ארבעים שנה משעה שהתחיל ללמוד, ולא משעה שנולד], וז"ל: "עד ארבעים שנה" היינו משנה שהתחיל ללמוד, עד ארבעים שנה, ולא משנה שנולד, כדאמרינן בע"ז ולא נתן ה' לכם לב לדעת עד היום הזה, ש"מ לא קאים איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין, וזה היה ממתן תורה עד ארבעים שנה³.

אם ב"ד של מעלה עונשין פחות מבן עשרים. אמרו חז"ל (שבת פט: ירושלמי ביכורים פ"ב ה"א, סנהדרין פ"א ה"ה), תיקוני זוהר תיקון מ' דף פא.) דאין ב"ד של מעלה עונשין קודם עשרים שנה. וכתב הגר"י ענגיל

¹ אבל במשכיל לדוד (סוף פרשת כי תבא) כתב, דאה"נ דשיטת רש"י היא ד"עד ארבעין שנין אינו משעה שלמד, אלא משנולד, כדפירש באבות, דאינו עומד על דעת רבו עד שהוא בן ארבעים שנה.

והנה גוף קושיית הגר"י ענגיל, כבר מובא בתו"ט שם, וז"ל: בן ארבעים לבינה, ופי' הר"ב שלאחר מ' שנה שהיו ישראל במדבר אמר הכתוב "ולא נתן ה' לכם לב לדעת", ואמרו בגמ' מכאן דלא קאי איניש אדעתיה דרביה עד מ' שנה. וקשה דזו אינה ראייה מאנשי מדבר, ששכחיו ארבעים שנה במדבר אחר מות תורה היו יותר מבני ארבעים שנה הרבה. וז"ל דישאל בשעת מ"ת גרים היו, וכל גר קטן שנולד דמי, ע"ל, וע"ש תירוצו נוסף.

אחר כ' אם ישוב, ולא יכירנו אם יחטא עד אחר כ', ואם לא ישוב, אז יכירנו על העוון אשר חטא בו בהיותו פחות מכן כ'.

[האבני נזר (ח"מ סימן קל"ו אות ב') כתב באופן אחר, וז"ל: אדם מושג מהקב"ה בכל רגע, ואם הקב"ה יסיר השגחתו רגע אחת ממנו הוא עלול לכל פגעים רעים וממילא דינים פוגעים בו ונכרת, ובחטא שיש בו כרת אף שאין עונשין אותו עד עשרים שנה, מ"מ שוב אינו מושג מהקב"ה, ונכרת ממילא].

לכות גר.ב.ב. הלצחה ב"ע וכו"ט

והיה כי תבוא אל הארץ. "והיה" לשון שמחה, דיהיה לך שמחה גדולה בעת שתזכה "כי תבוא אל הארץ", ומה שאנחנו אין מרגישים השמחה בעת שזוכים להיות בארץ ישראל, הסיבה לזה הוא "אשר ה' אלקך נותן לך נחלה", ראשי תיבות של תיבות אלו גימטריא "קולא", דהיינו לפי שרואין בעונותינו הרבים הרבה אנשים שקל אצלם ציווי ה' ועוברין על כל התורה, וכואב לבנו, ועי"ז אין יכולים להרגיש השמחה שזכינו לבא לארץ ישראל. על זה תנחמנו חורתינו הקדושה "וירשתה וישבת בה" ראשי תיבות גימטריא "דוד", דעכשיו קרב להזמן של "בעתה", דמשיח בן דוד יבא ויגאלנו, ואינו בא אלא בדור שכולו חי, אבל בבואו, יכניס הרהור תשובה בלב כל בני ישראל ויחזור הדור להיות כולו זכאי והעונות יתהפכו לזכות, אמן כן יהי רצון תיכף בימינו.

והיה כי תבוא אל הארץ. "והיה" לשון שמחה, "כי תבוא אל הארץ", שתזכה למדת הכנעה ושפלות, ד"ארץ" מרמז למדת הכנעה, בבחינת "ונפשי כעפר לכל תהיה". אך אם היצה"ר ירצה ע"י זה ח"ו להפיל עליך יאוש וימנה לך כל החטאים כדי להכשילך שאין תקוה, וא"כ על כל פנים תהנה מתענוגי עוה"ו. לזה נתן לך תורתנו הקדושה עצה אשר שעל ידה תחזק את עצמך, וזה שמסיים "ה' אלקיך". כי מסופר על הקדושת לוי ז"ע מברדיטשוב, שפעם אחת בא לבית הכנסת להתפלל, וכשאמר ברכות השחר, דילג ברכת "שלא עשני גוי", ושאלוהו על זה, והשיב, שבקומו בבוקר ועשה לו חשבון הנפש וראה שהוא חוטא ומחטיא רח"ל וגרוע מן הכל, אז הפיל עליו יצה"ר יאוש גדול כזה עד שלא היה יכול להגיד אפילו מלה אחת לפני הבורא יתברך. ואחר שהתיישב בדעתו שלא זה רצונו יתברך, עלה בלבו שהלא הוא ישראל שהקב"ה מתפאר בו, וקפץ בשמחה רבה וביוך "שלא עשני גוי". וזהו שאמר הכתוב "ה' אלקיך", דיש לך להתחזק שאחר כל זה עדיין בחר בך ה' והוא אלקיך, והבטיחנו בבלתי ידח ממנו נדח, א"כ אין צריך להתיאש.

לכות מ.ר.ב.ב. לרפ"ו ש"ש וכו"ט

תשובה. היינו ששב מחטאו, והתודה על חטאתו או על עונו לפני ה', ויתנחם על מה שחטא, וקיבל עליו שלא ישוב עוד לאותו עון לעולם. בודוי והפרישה מן העון נאמר בקרא (משלי כ"ח) "ומודה ועוזב ירוחם", ובחורטה על העון כתיב (ירמיה ל"א) "כי אחרי שובי נחמת".

ואם תאמר הלא מושבע ועומד הוא שלא יעבור, ולמה לך קבלתו על להבא. ויש לומר, אמנם דכן מצווה הוא בכל עת ובכל שעה שלא יחטא במעשה בפועל, אבל אינו מוטל עליו שיגמור עתה בלבו שלא ישתבש במעשיו לעולם. אבל מענין התשובה הוא, דאחרי שחטא כבר, שיסיר החטוא את חטאו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד. שמעיקרי התשובה הוא לתקן מה שפגם החטא בנפשו, שהעון מסבב חולי רב בנפש. ועל זה התפלל דוד המלך ע"ה "הרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני, תחטאני באזוב

¹ וכו"כ בש"ת ישכיל עבדי (ח"ב א"ע סימן ב'), ובהגהות ר"א גוטמאכר שבת (דף פט:). ועי' נחל קדומים (ריש פרשת חיי שרה), ש"ת יהודה יעלה (י"ד סימן קנ"ח), דעת תורה (סימן ה' סקי"א), תיבת גמא (פרשת חיי שרה).

ועי' ש"ת חתם סופר (ח"ב י"ד סימן קנ"ה) שכתב דרק בעונשים על חטאים המחודשים לשעה כגון עונשי דור המדבר, נאמר הכלל ד"אין עונשין פחות מכן עשרים", אבל בשאר עונשים משביאי שתי שערות נענש. ובכסא דוד (דרוש ל"ז) כתב, דדוקא לאחר החורבן דהשכינה למעלה, אין מענישין פחות מכן עשרים, אבל בזמן שביהמ"ק היה קיים דהיתה השכינה למטה נענש מכן ג'. וביוסף אברהם (פרשת וישב דף פב.) כתב, דדוקא כשדנין לכל העיר אין מענישין פחות מכן עשרים, אבל ליחיד מענישין אפי' לפחות מכן ג'.

² ואב"ז ב"ל"ד (סימן תנ"ד אות מ"ו) מביא מה דאיתא בתיקוני זוהר (סוף תקונא ארבעין) ששאל ר"א לר"ש אביו מי שמת ב"ן ג' לכ' שנה באיזה עון מת. והשיב לר"ש דעונותיו ילכדונו את הרשע, דהיינו שאין הש"ת מעניש אותו מ"מ מסלק השגחתו ממנו. וכן הוא בכתבי האר"י ז"ל בשער יצ"מ שבס' לקוטי תורה.

ואטרה, תכבסני ומשלג אלבין", כלומר שתנקה הנפש כאילו לא חטא מעולם.

ואם התודה בדברים ולא גמר בלבו לעזוב חטאו, הרי זה דומה לטובל למען טהר גופו מטומאתו, ושרץ בידו, שאין הטבילה במי המקוה שהוא טובל כדי להתטהר מועלת לו, כל זמן שהטומאה בידו, ואינו נטהר עד שישלך השרץ מידו. כך התשובה שהוא משקייע את מחשבותיו ודעותיו במי הדעת כדי לטהר נפשו מטומאת הנפש, אינו עולה בה מטומאת הנפשות עד שיכון לבו לפרוש ממנה לעולם וירחיקנה ממחשבתו ומדעתו.

אייר קנטט באשטעלען פאר שבת באווארפען-שבע ברכות-בר מצוה

א ספעציעלע ביליון מיט די נאמען פון די בעלי שמיחה ארויפגעדרוקט אין דאס פארטיילען ביי די שמיחה!

אין די זכות פון די צדיקים וועט נמשך ווערען שטענדיג

בשורה טובה

שוב יצא לאור הספר המבוקש ביותר
חלת לחם על הלכות חלה - ברכת הבית על מסכת חלה

במהדורה מפוארת בתכלית ההידור והיופי

ע"י מכון עבודה ברורה

אפשר להשיג הספר בארה"ב

הרב יצחק מיטניק שליט"א 732-987-4733

בירושלים: מכון עבודה ברורה 02-6576577

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

ארייברענגען ידאת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכון דורות ישרים:

- א ת"ח יר"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן. וועט עס טוהן פאר אייער ישועה להתפלל. כדי איר זאלט קענען פרייוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל. מיט זאגן די תפילה.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט, אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענעניקייט. מיט כוונה, במתנות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויווען פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין. ביי די ריכטיגע צייטען.
- מלאזט אייך וויסען ווען די שטיין אסאך געבאקען, שהוא עת רצון להתפלל. כדי איר זאלט קענען מיט זאגן די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רוכט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מזאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון **מכון דורות ישרים** זעהט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק אפי"ן האר: **יבצר הלב (-אנצירדען זיין הארץ צו אידישקייט), שיתפך לבו לשמים לטובה (-ס'וועט די גאנצע מענטש), וזרחא מלאים (-וועסט זעהן וואונדער),** מ'קען עס געבען פון מעשר.

פאר פרטים רופט-טקסט מכון דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

צופרידענע עלטערען פון מכון דורות ישרים זאגן:

” מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערענט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא

” מיין זוהן בעהט אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

” מיין יצחק האט ארויפגעלייגט א פילטער

” איך האב נישט געהאט קיין מנוחה פארדעם, נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט

” כהאב אנגעבויען זעהן הצלחה מיט מייער קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיין חברי קינד